

Н.О. Будна, З.Л. Головка

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
3 клас

Дидактичний матеріал

Видання четверте, перероблене і доповнене

*Схвалено комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*



ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Богдан

ББК 81.2Укр я71
Б 90

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.Я.

*Схвалено комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(лист №1.4/18-Г-166 від 14.05.2010 р.)*

Будна Н.О., Головка З.Л.

Б90 Творчі завдання з української мови: Дидактичний матеріал. 3 клас / Вид. 4-те, переробл. і доп. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014. — 72 с.
ISBN 978-966-10-3981-9

У посібнику подано тексти та творчі завдання відповідно до навчальної програми з української мови для учнів 3 класу. Пропоновані вправи допоможуть дітям практично засвоїти та закріпити програмовий матеріал з рідної мови.

Для третьокласників, учителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

ББК 81.2УкрЯ71

Навчальне видання
БУДНА Наталя Олександрівна
ГОЛОВКО Зоя Лук'янівна
Творчі завдання з української мови
Дидактичний матеріал.
3 клас

Видання четверте, перероблене і доповнене

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чоренька*
Обкладинка *Володимир Басалига*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*

Підписано до друку 20.05.2014. Друк офсетний. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 4,19. Умовн. фарбо-відб. 4,19.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ЗМІСТ

I. Повторення вивченого в другому класі.....	4
II. Мова і мовлення.....	7
III. Текст	9
IV. Речення	15
V. Слово. Будова слова.....	21
Слово. Значення слова.....	21
Синоніми і антоніми.....	22
Будова слова. Закінчення. Основа.....	24
Спільнокореневі слова. Корінь.....	25
Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и].....	32
Вимова і правопис слів із глухими та дзвінкими приголосними.....	33
Префікси. Прийменники. Апостроф після префіксів	34
Суфікси.....	38
VI. Іменник.....	41
VII. Прикметник	51
VIII. Дієслово	59
IX. Повторення вивченого за рік	68

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В ДРУГОМУ КЛАСІ

●1.

Прочитай вірш. Випиши слова з м'якими приголосними звуками.

Літо, до побачення!

Побували всюди ми,
скільки див небачених
стріли ми навколо.
Ми цієї радості
зроду не забудемо!
Літо, до побачення!
Здрастуй, рідна школо!

(В. Бичко)

●2.

Вивчи вірш та запиши його з пам'яті. Підкресли букви, що позначають два звуки.

Айстра

Ну ось і літо золоте
Сховалось за дощами,
Лиш айстра у саду цвіте
Ясним огнем прощальним.

(В. Гантор)

●3.

Прочитай і відгадай загадку. Запиши букви, що позначають голосні звуки.

З однієї ми родини
Від Андрія до Ярини.
Як по одному, самі,
Ми буваємо німі,
Хоч і маєм різні назви
Й добре знаєте всіх нас ви.
Певним станемо рядком —
Заговоримо ладком.
Ми — писемності основа,
А без нас — ніхто ні слова!
Що то таке?

(Д. Білоус)

●4.

Відгадай загадки. Запиши відгадки в алфавітному порядку.

1. А що то за коні в полі на припоні: довгасті, голчасті, зеленої масті, нікого не возять, лише солі просять?
2. Що то за голова, що лиш зуби та борода?
3. Червоний Макар по полю скакав, та в борщ попав.
4. Хто ховає під кущі наші супи та борщі?
5. Дівка в коморі, коса надворі.
6. Що без болю, без печалі доведе до сліз?

●5.

Запиши назви рік в алфавітному порядку.

Десна, Дніпро, Горинь, Стир, Стрипа, Серет, Дністер, Збруч, Прут, Черемош, Тиса, Прип'ять, Іква.

●6.

Від поданих слів утвори нові, змінюючи першу літеру.

Бій — ..., порт — ..., вір — ..., рік — ..., мак — ..., січ —

●7.

Встав пропущені слова. Склади звукову модель першого слова.

У другому слові познач наголос.

1. Наче вулик, наша школа.
Вся вона гуде, як

(Д. Павличко)

2. У кожного із нас бажання:
Художнє слухати

●8.

Відтвори на письмі текст вірша Сидора Воробкевича, вставивши замість крапок букви, що позначають голосні звуки.

Пл...к...йт..., д...т...,
р...дн... св... ... м...в...,
вч...тьс... скл...дн... г...в...р...т...
св... ...м р...дн...м сл...в...м.

●9.

Прочитай прислів'я. Встав замість крапок букви, що позначають голосні звуки.

Л...д...н... б...з кн...г..., ...к кр...н...ц... б...з в...д... .

●5.

Запиши речення, поставивши слова, що в дужках, у потрібній формі.

Такий мороз, що аж зорі (скакати). Де багато (пташки), там нема (комашки). Дома і рука, і нога спить, а в (дорога) й голова не дримає. Голодній (курка) просо на (думка).

ПРЕФІКСИ. ПРИЙМЕННИКИ. АПОСТРОФ ПІСЛЯ ПРЕФІКСІВ

●1.

Від поданих слів утвори нові слова за допомогою префіксів.

Їхати, носити, біг, писати.

●2.

Визнач корені та префікси у поданих словах.

а) Село, сільський, населення, поселитись;

б) весло, весляр, повеслувати, веслує;

в) свято, святковий, відсвяткували, святкують;

г) рідня, родина, поріднились, народ.

●3.

Випиши з тексту слова з префіксами. Префікси виділи позначкою. Усно придумай по 2-3 слова з такими ж префіксами.

Осінь обтрусила

Яблука доспілі —

Відпочить присіла

На пеньочку в лісі.

Поправля хустинку

Стомлено рукою,

А гриби з торбинки

Сипляться додолу.

(А. Коваль)

●4.

Поміркуй, яка частина слова допомогла утворити антоніми. Познач її.

Прилітати — відлітати;

виходити — заходити;

закривати — відкривати;

злітатися — розлітатися.

●5.

Прочитай прислів'я. Випиши слова з префіксами, добери до них спільнокореневі. Префікси виділи.

Літо збирає, а зима з'їдає.

Поспішиш — людей насмішиш.

Посієш вчасно, то й вродить рясно.

Робота людину прикрашає.

●6.

Випиши слова з префіксами в одну колонку. Добери до них спільно-кореневі слова з іншими префіксами. Префікси виділи.

Гуси пролетіли

Пролетіли знову гуси	Пролетіли сумовито
Над долиною,	Над озимкою,
Над туманом сивовусим,	Понесли на крилах літо
Над калиною.	Невидимкою.

(М. Сингаївський)

●7.

Прочитай. Яких слів не вистачає у реченні? Чи можна обійтися без них? Для чого служать ці слова?

... парку стоїть пам'ятник.

... монумента часто приходять школярі.

... могили Невідомого солдата завжди квіти.

●8.

Встав прийменники на місці крапок. З'ясуй, чи однакове значення мають утворені словосполучення.

Покласти ... стіл (на, у, під);

почепити ... столом (над, за, під, перед).

●9.

Утвори слова та словосполучення.

пере-	} летіти	на	ліс		
до-		з		аеродрому	
з-		до			Львова
ви-		через			
на-					

●10.

Прочитай речення. Подумай, де в дужках префікс, а де — прийменник. Спиши речення, розкриваючи дужки.

Дощ (з) шиває землю (з) небом ниткою сріблястою. Спокійно Петрусь (у) вйшов (у) клас, сів (за) парту, (від) крив книжку. (У) Василька (від) сонця (на) бігли сльози.

●13.

Прочитай вірш.

Ми любимо весну

Ми любимо весну,
зелену, чудесну,
грімницю у тучі,
і дощик співучий,
і луки широкі,
і ріки глибокі,
і поле веселе,
і рідні оселі,
і цвіт у маю —
всю землю свою!

(М. Стельмах)

Випиши словосполучення іменників із прикметниками. Слово **оселя** розбери за будовою та добери до нього синоніми.

●14.

Добери до прикметників антоніми.

- а) Глибока річка — ... ;
- б) тривожний голос —

●15.

Доповни текст-опис прикметниками.

Мати-й-мачуха — ... квіточка. Її пелюстки ... та ..., наче голочки, й утворюють суцвіття. Це золотаве диво міцно тримається на ... ніжці, спрямовуючи свою ... голівку до неба.

●16.

Спиши. Прийменники пиши окремо від інших слів, а префікси — разом. Дієслова підкресли.

(Роз) плела береза коси
(На) веснянім вітерці,
Опустила ніжку босу
(В) тиху воду (на) ріці,
Мов зібралася (до) мене
Вбрід (на) берег (пере) йти...

(В. Ладигець)

●17.

Прочитай. Добери до тексту прислів'я, яке можна вжити як заголовок. Запиши його.

Любов до рідної землі починається з рідної хати, краю, де ти народився. Чи можеш ти уявити собі наш край без верби над ставком, калини в лузі, тополі край дороги, соняшника у городі? Верба, калина, тополя, соняшник — одвічні українські символи.

●18.

Прочитай. Підбери і запиши дієслова, які характеризують рух хмар.

Сіла хмара на коня

Сіла хмара на коня,
Хмара хмару доганя.
Вітер збоку як набіг —
Збив коня відразу з ніг.
Випустила хмара віжки
І пішла за обрій пішки.

(В. Лучук)

●19.

До поданих іменників добери кілька дієслів із часткою **не** за зразком. *Зразок.* Сонце — не світить, не гріє.

Школяр, дерево, вітер, сніг, дощ, весна, літо, зима, земля.

●20.

Прочитай. Назви слова, вжиті в переносному значенні. Випиши в колонку дієслова минулого часу.

Сонячна сопілка

Ясне сонце в небі угорі
Змайструвало з променів сопілку,
В гай принесло й ранньої пори
Почепило на зелену гілку.
Це пташина вгледіла мала
І заграла на сопілку ясну...
Мов потічки чистого срібл'я,
Задзвеніла в гаї пісня красна!..